

BIBSYS-konsortiet – Saksdokument

Oppdatert: 17. november 2018

Til: Rådgivende gruppe 19. november 2018

Fra: Administrasjonen

RG-2018/47 Alternativ tilgang til artikler dersom forhandlingene om fellesavtaler med forlagene ender med brudd

Denne saken er en oppfølging av sak RG-2018/33 som ble behandlet på RG-møtet 10. oktober. I referatet fra dette møtet står det følgende punkter for videre oppfølging:

«Aksjoner:

- Unit utreder problemstillingen og fremlegger løsningsforslag til RG
- Unit har som målsetning at valgt løsning blir implementert innen 1.1.2019
- Institusjonene sikrer at rutiner internt og mellom institusjonene tar høyde for økt fjernlån.»

og tilrådingen i saken var:

Rådgivende gruppe støtter at Unit arbeider videre med å lage en anbefaling basert på løsningsalternativene beskrevet i saksdokumentet. Saken tas opp på neste møte. Konkrete løsninger settes i drift 1.1.2019.

Utgangspunktet for bestillingen fra Rådgivende gruppe er at konsortiet ønsker en verktøykasse som inneholder funksjonelt gode alternativer for å kunne tilby forskere og studenter et akseptabelt tilbud på artikler dersom forhandlingene ender med brudd.

Unit har jobbet videre med å undersøke de alternativene som ble forelagt RG i sak RG-2018/33., med fokus på at dette skal fungere effektivt og funksjonelt. Det er utarbeidet et notat om saken som oppsummerer de alternativene Unit har utredet nærmere. Dette ligger som vedlegg A til dette saksdokumentet. Arbeidsgruppene har vært involvert i denne saken og gitt gode innspill.

I arbeidet med saken ble det klart at det også er en politisk og forhandlingsstrategisk side som måtte avklares. Vi har hatt interne møter med representanter for de som jobber med Lisensavtaler og åpen tilgang (LÅT) i Unit for å sikre at vi ikke går på tvers av deres forhandlingsstrategi overfor forlagene for å oppnå åpen tilgang. Et resultat av denne dialogen er at vi har lagt til et nytt alternativ i tillegg til de som ble presentert i sak RG-2018/33. Dette

gjelder tilgang til åpne kilder og hvordan disse kan gjøres tilgjengelig fra biblioteksystemet. Dette alternativet vil bli utredet videre.

Unit, representert ved BIBSYS og LÅT gjennomført et møte med UB-BOTT 16.11.2018 hvor saken ble diskutert med utgangspunkt i vedlegg B i dette saksdokumentet. Her gis det en god bakgrunn for den politiske problemstillingen vi nå er midt oppe i og at dette handler om et krafttak for å oppnå åpen tilgang. Problemstillingen er av en slik karakter at den må behandles av forhandlingsrådet. UB-BOTT direktørene har fått delegert ansvar til å fatte beslutninger på vegne av forhandlingsrådet. Da leder for forhandlingsrådet også var tilstede i dette møtet, var møtet beslutningsdyktig ift. problemstillingen som ble fremlagt.

Resultatet av diskusjon var at verktøykassen skal inneholde et alternativ for kjøp av artikler (vedlegg A, alternativ 4). Dersom dette holdes på et minimumsnivå, konkluderte gruppen med at det ikke ville få negative konsekvenser for forhandlingene. Unit vil utarbeide en informasjonspakke som inneholder veiledning til hvordan tjenesten kan implementeres. Den vil også inneholde informasjon om CCC Get It Now tjenesten og hvordan institusjonene kan inngå avtale. Det ble understreket at denne tjenesten kan brukes til å kjøpe artikler fra mange leverandører og en avtale med dem ikke utelukkende dreier seg om kjøp av artikler fra forlag en eventuelt går i brudd med. UiO UB vil bistå Unit med å innhente informasjon om det avtalemessige rundt denne tjenesten.

Det ble også påpekt behov for at Unit informerer institusjonene om status i forhandlingene og om hvilke alternativer og tiltak det jobbes med slik at institusjonens kan være best mulig forberedt ved et eventuelt brudd.

Unit ønsker tilbakemelding fra Rådgivende gruppe på fremlagt status og om alternativene er tilstrekkelig for at institusjonene vil være godt nok forberedt.

Tilråding:

Utarbeides i møtet.

Vedlegg A til sak RG-2018/47

Hvordan få tilgang til artikler hvis pågående forhandlinger om fellesavtaler strander?

Unit, avdeling BIBSYS, har fått henvendelse fra UB-BOTT og Rådgivende gruppe om å skissere alternative muligheter for tilgang til artikler i tilfelle abonnement via fellesavtaler forsvinner. Tilgang kan forsvinne hvis forhandlinger om åpen tilgang strander. Se brev om strategi fra Universitets- og høgskolerådet.

Det er et mål å få mest mulig effektiv arbeidsflyt via alternative måter å skaffe artikler på.

Alternativene vi har sett på så langt dreier seg om fjernlån/anskaffelse i følgende varianter:

1. Fjernlån internt i konsortiet, dvs at noen andre «har», og kan levere fjernlån
2. Fjernlån fra eksterne baser som Subito, Docline, WorldShare, basert på bestilling sendt fra biblioteket
3. Tilgang via Open Access-tjenester som Unpaywall, Academia og andre
4. Anskaffelse fra CCC Get It Now, en hybrid av abonnement og artikkelkjøp, der bestilling sendes direkte fra sluttbruker til CCC Get It Now, og der artikkel leveres direkte til sluttbruker

For ordens skyld nevner vi at hvis pakker/titler via fellesavtaler forsvinner, må disse deaktiveres i Alma, for å unngå at sluttbruker får lenker som ikke fører fram.

Punkt 1. Fjernlån internt i konsortiet

Det dreier seg her om å få bedre arbeidsflyt på fjernlånsbestilling mellom konsortiedeltakerne, spesielt fra e-tidsskrifter.

Når det gjelder arbeidsflyten i Alma er den dårlig på fjernlån av e-ressurser. BIBSYS har gått gjennom arbeidsflyten sluttbruker → borrower (bestillerbibliotek) → lender (eierbibliotek), identifisert svakheter, og jobber med å forbedre. De fleste svakhetene krever utvikling hos Ex Libris i Alma.

Se vedlegg 1 'Fjernlån internt i konsortiet' for detaljer om identifiserte svakheter i arbeidsflyten.

Punkt 2. Fjernlån fra eksterne baser

Unit har spurt Ex Libris om systemintegrering med Subito, evt. WorldShare, Docline og andre, med tanke på å få bestillinger på artikler synkronisert med eget system (Alma) slik at ekspedering kunne bli enklere.

Vi ble tipset om en form for systemintegrering med Subito basert på e-post rapporter. Vi har sjekket opp dette, men har i samarbeid med UBO funnet ut at det gir lite gevinst. Det er

problemer både med personvern, forsinkelse og datakvalitet. Manuell oppdatering/synkronisering vil fortsatt bli nødvendig om man ønsker oversikt i eget system.

En bedre form for systemintegrasjon med eksterne baser vil være proxy-basert NCIP. Her må systemer som Subito og WorldShare (skybasert 'Tipasa' etter hvert) komme med støtte for proxy-basert NCIP. Vi har foreløpig ikke fått tilbakemelding om slike planer, men hvis det kommer på plass, kan det etterpå settes opp integrasjon med Ex Libris. På sikt kan dette være interessant. På kort sikt er det imidlertid ikke mulighet for en slik løsning.

Punkt 3. Tilgang via Open Access-tjenester

Når det gjelder de største Open Access-tjenester, er de fleste forskere kjent med dem.

Unpaywall har 22 mill artikler, Academia har 70 mill. Nettsamfunnet ResearchGate med 118 mill artikler er også relevant, men ikke alt er Open Access.

Det finnes verktøy for å lette søk etter Open Access artikler, som Kopernio plugin.

Slike muligheter kan det være aktuelt å legge ut informasjon om på egne nettsider, sammen med informasjon om hvordan man takler et brudd, hvis det skjer. Stockholm universitet har lagt ut noe informasjon på sine nettsider¹.

Det er selvsagt viktig å aktivere Open Access-pakker i Oria (Primo). Det er institusjonene selv som velger og gjør slik aktivering. Et alternativ er også å sette hele sentralindeksen som default i Oria, uten filtrering på det som er egen beholdning. En konsekvens av dette er potensielt mye støy og også mulig økning i fjernlånsbestillinger generelt også på material man ikke tidligere hadde tilgang på.

Unit BIBSYS vil jobbe videre med dette alternativet og vil sjekke om det er spesielle ting vi kan gi råd om her.

Punkt 4. Anskaffelse fra CCC Get It Now

CCC Get It Now er et alternativ for tilgang til tidsskrifter som i dag dekkes av abonnement. Pakkene fra CCC har et stort antall titler, og CCC har spesiell støtte i Alma som legger til rette for levering direkte fra CCC til sluttbruker relativt fort.

Det å gjøre fellesavtale med CCC kan imidlertid være problematisk i en situasjon da Unit forhandler med Elsevier og andre leverandører om åpen tilgang. Disse leverandørene tilbyr sine pakker gjennom CCC, og er involvert i CCC. Det å etablere avtale kan svekke forhandlingene. Det vil signalisere avhengighet, og det vil generere en viss inntekt til disse leverandørene via denne kanalen i stedet for direkte abonnement.

Av samme grunn kan det være uheldig at enkeltinstitusjoner gjør avtale også. Vi tar likevel med en forklaring på hva CCC Get It Now er, ut fra det vi har funnet av dokumentasjon. Her er det altså slik at en institusjon må og kan gjøre avtale selv. Aktivering, og konfigurering som setter

¹ <https://www.su.se/english/library/about-us/press-information/2.42247/how-to-get-articles-from-elsevier-after-june-30th-1.392544>

preferanse på kilder utenom CCC, skjer stort sett på samme måte som aktivering og preferanse ellers, bare med tillegg for noen ekstra attributter.

Se vedlegg 2 'CCC Get It Now' for detaljer om denne tjenesten.

Vedlegg 1: Fjernlån internt i konsortiet

Svakheter i arbeidsflyten sluttbruker -> borrower (bestillerbibliotek) -> lender (eierbibliotek):

1. Borrower kan oppleve at bestillinger som sluttbruker har initiert etter funn i Primo sentralindeks eller eksterne baser, eks PubMed, ikke har fått med vitale data om artikkel. Dette skyldes en svakhet i den automatiske utfyllingen av bestillingsskjermen i Oria. Biblioteket må da kontakte sluttbruker for å sjekke hva hun/han egentlig bestilte, før bestilling kan ekspederes eller sendes videre. Vi jobber med problemet opp mot Ex Libris, med støtte fra arbeidsgruppe for Oria.
2. Borrower får ikke automatisk lokalisert partnere som kan levere e-ressurser. «Locate» via rota fungerer ikke.
 - a. Unit har meldt inn Salesforce-sak (00602142) med prioritet 'High'. Den er under behandling hos Ex Libris, som har erkjent at dette er en feil. Det skal være mulig å lokalisere tidsskrift, også e-tidsskrift, ut fra ISSN.
 - b. Ex Libris har dessuten planer om å støtte partner-lokalisering som tar hensyn til beholdning (coverage). Ex Libris antyder levering januar 2019.
3. Lender som skal ekspedere artikkelbestilling har i dag ikke støtte for lenke til artikkel, bare tidsskrift. Det er tungvint å finne fram til artikkel. Ex Libris har planer om en OpenURL-lenke på lender-siden som går direkte til artikkel, levering senere i 2019.
4. Hos lender må man alltid gjennom et steg «digitalisering» for å kunne levere et digitalt objekt til borrowing partner. Her bør man kunne ta snarvei, spesielt når man har artikkel elektronisk. BIBSYS foreslår på Idea Exchange [Ship digitally](#) direkte fra lending request (i tillegg til 'Ship non-returnable' og 'Ship item')
5. Når man har kommet så langt at man har sendt et digitalt objekt, vil dette gå som en e-post til borrower. Her ser vi tre svakheter:
 - a. Det er ikke mulig å sende filer større enn 10 MB direkte fra Alma. Større filer må sendes e-post separat. BIBSYS anbefaler å stemme på Idea Exchange [10 MB Attachment Limit too small](#) for å åpne opp.
 - b. Det digitale objektet kommer bare som en e-post eller URL til borrowing partners e-postadresse. Vi vurderer om vi her skal foreslå for Ex Libris at objektet alternativt lagres på borrowing request som attachment.
 - c. Adressat 'Til' på e-posten som kommer til borrowing partner har lending saksbehandlers navn. Det burde vært borrowing partners navn, altså navn på bibliotek som mottar. (Saksbehandler eller sluttbruker på borrower-siden er ikke kjent for lender, så det er ikke aktuelt.) Dette er ikke et stort problem, men feil, og vi følger opp saken med Ex Libris.
6. Når borrower gjør 'Receive', går det ikke noe beskjed til sluttbruker selv om man krysser av for det. Vi følger opp saken med Ex Libris.

Vedlegg 2: CCC Get It Now

Følgende informasjon om CCC Get It Now er hentet delvis fra Alma-dokumentasjonen, delvis fra Stockholm universitet som benytter tjenesten.

1. Avtale med CCC Get It Now er forholdsvis enkel å opprette, med en mindre engangsavgift, og uten bindingstid
2. Kjøp fra CCC Get It Now baserer seg på aktivering av pakker og enkelttitler (i Alma for Alma/Primo-institusjoner), som ved vanlige abonnement.
 - Man kan fritt velge hvor mye man aktiverer (I Alma er det ca 100 pakker.)
3. Ved aktivering av en pakke må det registreres ekstra informasjon som er nødvendig for kommunikasjon mellom sluttbruker, CCC og bibliotek.
4. Sluttbruker vil fra Primo eller ekstern base få tilgang basert på IP, som med andre pakker
5. Display logic for Discovery (Primo) kan begrense tilgang til CCC-lenke:
 - Det er mulig å begrense til brukergruppe, eks forskere (Forutsetter innlogging. Stockholm universitet har ikke lagt inn slik begrensning)
 - Det er mulig å undertrykke lenke hvis annen elektronisk tilgang finnes.
6. Lenke går ikke til artikkel/tidsskrift, men til CCC bestillingsskjerm.
7. I bestillingsskjerm kan det kreves ekstra "Autentisering" ved at bruker må legge inn e-postadresse med gyldig domene. Eventuell begrensning på domene legges inn i administrasjonsgrensesnittet for CCC.
8. Sluttbrukers bestilling går direkte til CCC, evt. kan tjenesten konfigureres slik at bestilling godkjennes av biblioteket først (*mediated*). Godkjenning vil imidlertid bety forsinkelse og merarbeid. Stockholm universitet har ikke lagt inn godkjenning; erfaringen så langt er at det ikke blir skremmende mange bestillinger.
9. PDF leveres senest innen 8 timer etter bestilling til sluttbrukerens e-postadresse.
10. Artikler levert slik kan ikke lagres elektronisk for levering til andre enn den som har bestilt, og maks 30 dager.
11. Det er mulig å ta ut rapporter på aktivitet via administrasjonsgrensesnittet.
12. Biblioteket faktureres månedlig, ut fra stykkpris på artikler. Pris på artikkel kan variere med utgiver. Det er mulig å sette maxpris på artikkel som kan bestilles. Det er også mulig å sette max sum for en periode.

Vedlegg B til sak RG-2018/47

Alternativ tilgang til artikler dersom forhandlingene om fellesavtaler ender med brudd?

Dato: 15. nov 2018

Til: UB-BOTT

Emne: Saksunderlag til møte 16. November 2018

Fra: Unit

Saksbehandler: Jone Thingbø

Bakgrunn for saken:

Unit avd. BIBSYS har fått en henvendelse fra UB-BOTT og Rådgivende gruppe om å skissere alternative muligheter for tilgang til artikler i tilfelle abonnement via fellesavtaler forsvinner. Tilgang kan forsvinne hvis forhandlinger om åpen tilgang strander. Se brev om strategi fra Universitets- og høyskolerådet. Saken ble behandlet i Rådgivende gruppe 10. oktober i sak RG-2018/33.

Det er et mål å få mest mulig effektiv arbeidsflyt via alternative måter å skaffe artikler på. Alternativene Unit har sett på så langt dreier seg om fjernlån/anskaffelse i følgende varianter:

1. Fjernlån internt i konsortiet, dvs at noen andre «har», og kan levere fjernlån
2. Fjernlån fra eksterne baser som Subito, Docline, WorldShare, basert på fjernlånsbestilling fra bibliotek
3. Tilgang via Open Access-tjenester som Unpaywall, Academia og nettsamfunnet ResearchGate.
4. Anskaffelse fra CCC Get It Now, en hybrid av abonnement og artikkelkjøp, sendt direkte fra sluttbruker til CCC Get It Now

Unit har sett nærmere på disse alternativene og har involvert UBO i dette arbeidet. Resultatet av arbeidet er oppsummert i et notat som har vært forelagt arbeidsgruppene Fulfillment og Oria.

I arbeidet med å utforske alternativ 4 har det blitt stilt spørsmål om alternativet vil være uheldig ift. pågående forhandlinger med forlagene. Vi ønsker derfor i dette møtet å drøfte bruken dette alternativet.

Resultat fra dette møte vil være premissgivende for nettmøte med Rådgivende gruppe mandag 19. november kl 13 - 14 der vi skal behandle hele saken.

Drøfting av alternativ 4 - Anskaffelse fra CCC Get It Now, en hybrid av abonnement og artikkelkjøp

Unit forhandler i 2018 med fire av de fem største internasjonale forlagene på vegne av institusjonene. Det er en krevende øvelse, spesielt ettersom det er enighet om en strategi for forhandlingene om åpen tilgang til vitenskapelige artikler. Forhandlingene har fått en ny vending ved publiseringen av plan S og at Norge har tilsluttet seg denne. Det har vært en heftig debatt i Europa og i Norge, og det har vært betydelig motstand fra forskerkretser, selv om de fleste ønsker overgang fra abonnement til åpen tilgang.

Forskningsrådet kunne onsdag kveld informere om at det går mot en høringsrunde både i Norge og internasjonalt. Enkelte forskere har vært opptatt av tempoet ved planen og at plan S strider med akademisk frihet. Andre forskere har uttalt viktigheten av åpen tilgang og at det er viktig å ta store grep for å snu publiseringsmodellen. Det er to aspekter ved en artikkel, hvor det ene er publisering og det andre er lesetilgang. Debatten har vist at forskerne er mest opptatt av hvor de kan publisere og fremdeles få uttelling i den resultatbaserte omfordelingen, og de ser ikke ut til å være så opptatt av lesetilgang. Flere rektorer vi har snakket med, deriblant en UB-BOTT rektor har gitt samme tilbakemelding. Dette beror antakelig på at forskere får tilgang til de artiklene og tidsskriftene de ønsker via alternative kilder.

Unit har utarbeidet strategien for forhandlingene sammen med UHR og institusjonene, og de gir sin fulle støtte for at Unit skal stå fast på de prinsipielle kravene og institusjonene forbereder seg på at det kan ende med brudd. Derfor har UB-BOTT forespurt Unit om å se på alternative løsninger for tilgang til artikler.

Det bør være et viktig prinsipp at Unit og institusjonene først legger til rette for tilgang via andre muligheter som er omtalt i alternativ 3. Vi ønsker å drøfte med UB-BOTT noen problemstillinger knyttet til alternativ 4 og et eventuelt brudd.

- Bør institusjonene markere et totalt brudd med abonnement baserte tidsskrift, eller mener institusjonene at det er nødvendig å etablere et tilbud for artikkelkjøp fra de samme forlagene vi har gått i brudd med?
- Dersom institusjonene velger å IKKE tilby artikkelkjøp, er det er fornuftig å samles om en felles strategi slik at vi står samlet om en slik beslutning?

Forskningsbibliotekene har i en årrekke kjøpt tilgang til tidsskrifter basert på økonomiske rammer og innspill fra institusjonene. Det vil bli en ny og krevende situasjon for bibliotekene, at de over natten ikke kan tilby tilgang til tidsskrifter studenter og forskere er vant med å ha, dersom forhandlingen ender med brudd. Det er avgjørende at konsekvenser ved brudd og alternative tiltak blir drøftet og forankret hos rektorene. Det er også viktig at forskere og studenter blir involvert og informert. Det er ønskelig sett fra et forhandlingsståsted at institusjonene ikke inngår avtaler om artikkelkjøp via alternative kanaler på artikler fra de samme forlagene som det eventuelt er brudd med.

Dersom ledelsen ved norske institusjoner mener det er nødvendig å gi et slikt tilbud ved et eventuelt brudd, anbefaler Unit at et slikt tilbud bør ha så lite omfang som mulig. Institusjonene bør være helt trygge på at kostnaden fra dette tilbudet har betydelig mindre omfang enn kostnaden fra dagens avtaler. Dersom disse vilkårene oppfylles kan dette være et akseptabelt tilbud til institusjonens brukere og kan gi grunnlag for at institusjonene kan leve lenge med et brudd. Dette vil også kunne legge press på forlagene.

I Sverige har BIBSAM konsortiet sagt opp avtalen med Elsevier med virkning fra 30. juni, da Elsevier ikke ville imøtekomme kravene som ble stilt. [Her](#) kan dere lese om 100 dager uten avtale med Elsevier. Vi har vært i kontakt med Stockholm universitet som har valgt å tilby Get It Now som [et alternativ](#) til studenter og forskere der det ikke finnes en fulltekst alternativ.

Dersom institusjonene ønsker å tilby Get It Now, foreslår Unit at institusjonene selv etablerer avtale om dette. Vi vil bistå institusjonene med veiledning om hvordan dette kan implementeres på best mulig måte. Mer detaljer om dette er beskrevet i vedlegg til sakspapir til kommende RG møte.

Dersom institusjonene velger å IKKE tilby artikkelkjøp, ønsker Unit en diskusjon om fordeler og ulemper knyttet til om vi i Norge skal samles om et slikt standpunkt og oppfordre alle institusjoner om å slutte seg til en slik strategi. En samling om et slikt standpunkt vil styrke vår posisjon ovenfor forlagene, og legge økt press på dem til å imøtekomme kravene. Dette vil også virke positivt for Norges omdømme, nasjonalt og internasjonalt, og kan vise at vi står samlet og mener alvor om et skifte til åpen tilgang. Dette vil også gjøre det enklere for institusjonene, da en slipper å forsvare og forklare sitt standpunkt, men vise til en felles strategi. Ulempen er at det kan oppleves som en tvangstrøye, og lite smidig dersom det er viktige argumenter som taler for et motsatt standpunkt.

Oppsummering

Vi har i sakspapiret fremstilt ulike alternativer for tiltak som kan iverksettes for å dempe konsekvensene av et eventuelt brudd og oppsigelse av fellesavtaler med ett eller flere forlag. Disse alternativene er redegjort for i eget vedlegg. Vi har drøftet alternativ 4 og sett på noen problemstillinger som institusjonene må ta stilling til. Vi ber institusjonene ta stilling til om de skal la være å tilby artikkelkjøp som et alternativ og om vi skal enes om en felles strategi på dette. Dersom institusjonene velger å tilby en tjeneste som Get It Now, ber Unit at institusjonene sikrer at kostnaden blir betydelig lavere enn dagens avtale og selv inngår avtale om en slik tjeneste.